

angreb fra Rusland, som den danske stat dog i sidste øjeblik blev skånet for, da zar Peter III blev styrtet af sin hustru Katarina. Der savnes ikke tidligere fremstillinger af de norske, udskevne dragoners historie i dansketiden. Hæren i Holsten og felttoget ind i Mecklenburg er også behandlet af førende danske militærhistorikere. Selve det aspekt, som bogen her tager op, har dog ikke før været genstand for en separat afhandling.

Bogen er dog hverken værdiløs eller irrelevant, selv om arbejdet ganske ofte er af tvivlsom kvalitet og sider af emnet er dækket af andre fremstillinger. Dele af værket hviler på forfatterens egen gennemgang af primært kildemateriale, som i vid udstrækning citeres i teksten eller i de omfattende bilag. Her kan man finde interessant stof om en række emner. Et af disse emner er mobiliseringsprocessen i Norge, som gennemgås minutiøst. Som udgangspunkt blev der trukket lod om, hvilke dragoner der

skulle drage afsted, men de først udvalgte kunne erstattes af andre, hvis de var særligt nødvendige i landbruget eller belastede med forsørgerforpligtelser. Det medførte – som man kunne vente – en forskydning af styrkens sammensætning mod yngre folk og mod en større andel tjenestekarle og husmænd i forhold til bondesønner. Et andet emne, hvor der fremlægges interessant nyt stof, er kriminaliteten i det udsendte korps. Her bemærker man blandt andet de konsekvent store forskelle mellem krigsrettens domme efter loven og de reelle straffe, efter at den kongelige nåde havde gjort sig gældende, og man bemærker de meget store – men til dels dårligt forklarede – forskelle i kriminalitet mellem de forskellige dele af hæren. Hvis man interesserer sig for samspillet mellem militæret og samfundet i 1700-tallets oldenborgske stat, er der altså noget at hente.

Gunner Lind

DET 19. ÅRHUNDREDE

Torsten Friis: *Slavekrigen i Jylland. Historien om Danmarks mærkeligste krig.* (Landbohistorisk Selskab, 1998). 224 s., 198 kr.

Bogen er en sober fremstilling af den såkaldte slavekrig i foråret 1848. Mobiliseringen af store dele af Jylland alene som følge af rygter om, at rendsborgske tugthusfanger («slaver») var undsluppet under oprøret i Slesvig-Holsten og drog hærgende op gennem Jylland, er en spændende historie. Det hidtidige hovedværk om disse begivenheder, Lønborg Friis' bog *Den Jydske Slavekrig* fra 1898, har dermed fået en tiltrængt efterfølger. I de forløbne 100 år er der

føjet mange lokalhistoriske detailstudier om denne »krig« til vor viden. Det er Torsten Friis' store fortjeneste at have indsamlet det efterhånden store materiale og sammenskrevet det til en velskrevne og engageret bog.

Kenn Tarbensen

Claus Bjørn: *Kampen om Grundloven.* (Fremad, 1999). 136 s., 198 kr.

Claus Bjørn og Christian Larsen (udg.): *Men meest talte vi om Landboeforholdene. Thorkild Christian Dahls dagbog fra Den grundlovgivende Rigsforsamling 1848-49.* (Landbohistorisk Selskab og Moesgård Museum, 1999). 119 s., 120 kr.